

Forskningslederforum Protokoll

Tid: Torsdag, 13. februar 2020, kl. 14.00-16.00.

Sted: Legemessen, Bygg 1, 2. etasje, Ullevål

Forskningsledere: Tom Hemming Karlsen, Lars Eide, Theis Tønnessen, Tor Inge Tønnessen, Torgeir Bruun Wyller (stedfortreder Dan Atar), Olav Røise, Drude M. Fugelseth, Kaja Selmer (stedfortreder John-Anker Zwart), Goran Petrovski (stedfortreder Morten Moe), Mona-Elisabeth Rootwelt-Revheim (stedfortreder Mona K. Beyer)

Fra Campus Ahus: Torbjørn Omland, Hilde Lurås, Trygve Holmøy, Gregor Bachmann-Harildstad, Helge Røsjo (AHUS)

Øvrige: Erlend B. Smeland (møteleder), Dag Kvale (møteleder), Shuo-Wang Qiao, Lillian Kramer-Johansen, Gina Clausen (referent)

Observatør: Peder Utne (OUS)

Inviterte: Øystein Krüger, direktør Helse Sør-Øst, Nina Karlstrøm og Katrine W. Bjerde, UNIT, sak 14/20

Meldt forfall: Morten Moe, Dan Atar, Kristin Bjordal, John-Anker Zwart, Åslaug Helland, Suraj Thapa, Wenche Reed, Annetine Staff, Mona K. Beyer, Hans Mossin

Sak	Tema	Oppfølging
10/2020	<p>Godkjenning av protokoll fra forrige møte Protokoll fra forrige møte ble godkjent.</p>	
11/2020	<p>Forskningsmidler fra Helse Sør-Øst; strategiske forskningsmidler og øremerkede HOD-midler – strategiske prioriteringer. ved Øystein Krüger, direktør Helse Sør-Øst</p> <p>HSØ vurderer for tiden – etter anmodning fra sitt styre - nye føringer for tildeling og prioritering av Regionale forskningsmidler. Smeland la i denne sammenheng vekt på at det er viktig at OUS kommer med innspill til den pågående diskusjonen. Saken har nylig vært presentert og diskutert i Forskningsutvalget ved OUS, og skal diskuteres i Samarbeidsorganet.</p> <p>Krüger ga en presentasjon av søknadskategorier, fordeling av midler, søknadsvurdering, føringer fra HOD og nye styringssignaler. Øremerkede Regionale forskningsmidler fra HOD utgjør årlig ca. 309 mill. Det er et krav om at disse midlene skal innstilles av Samarbeidsorganet. Dette gjelder ikke RHF-enes egne strategiske midler, som i HSØ er ca. 305 mill. kr årlig.</p> <p>Hva er nytt?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Regional utviklingsplan 2035 gir viktige føringer, også for forskning. • I tilknytning til Regional utviklingsplan har adm. dir. og styret stilt spørsmål ved om HSØ i større grad bør øremerke midler til ulike virksomhets- og forskningsområder. Psykisk helsevern og tverrfaglig spesialisert rusbehandling har blitt nevnt som eksempler på områder hvor det kan være aktuelt å øremerke midler. • Det er ønske fra styret om å være tettere på styringen av midlene. Enkelte i styret er også opptatt av at forskning på variasjon i levekår og dødelighet inngår i prosjekter som støttes. <p>Følgende virkemidler har blitt nevnt for å oppnå målretting:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Strategisk vektning i utlysning? • Kvotering i utlysning? 	

Kommentarer FL:

- Det ble stilt spørsmål ved om HSØ-styret har god nok forskningskompetanse til å gjøre denne typen prioritering av forskningsmidlene
- Viktig med fortsatt fokus på kvalitet og langsiktige prosesser.
- Viktig å evaluere effekter av de nåværende virkemidlene, før eventuelt det gjøres endringer i måten midlene fordeles på.
- Bekymring for at nytteverdi vil gå på bekostning av kvalitet.
- Viktig med transparens i tildelingsprosessene.
- Viktig med langsiktig satsing. HSØ-midlene bør kunne brukes som et virkemiddel for andre finansieringskilder (NFR og EU).
- Det ble uttrykt bekymring for at antall doktorgrader går ned i laboratoriefagene og at alternative finansieringskilder utenom HSØ nå medfører for stor andel utenlandske ph.d.-kandidater som ikke forblir i forskningen ved OUS/UiO.
- Det ble stilt spørsmål ved om HSØ går i retning av programmer, og i så fall om nyttevurdering vil flyttes til adm. slik som i Forskningsrådet? HSØ vurderer å gå mer i retning av programmer, men nyttevurdering vil fortsatt legges til komiteene.
- OUS utrykte bekymring for at universitetssykehusenes andel av helseforskningspoengene faller mye over tid sammenlignet med de sykehusene som ikke er universitetssykehus, uten at det har vært gjort en systematisk evaluering.
- Viktig med en åpen og inkluderende prosess når man skal diskutere forskningsfinansiering. Dette er særlig viktig med tanke på den biomedisinske forskningen og dens konkurransefortrinn opp mot EU.

12/2020

Plan S – gjennomgang av status for avtaler og veien

Nina Karlstrøm og Katrine W. Bjerde, UNIT holdt en presentasjon om «Åpen tilgang til forskningsresultater – hvor er Norge nå?»

Hva er en lisensavtale:

- En lisensavtale er en avtale med et forlag for lesetilgang til vit. tidsskrifter. Avtalene kan (bør) også gi adgang til OA-publiserings uten ekstra kostnad.
- Unit forhandler avtaler for 240 mill i år.
- Unit forhandler på vegne av 118 institusjoner innen UH, helse- og instituttsektoren
- Omfatter 10 750 tidsskrifter
- Max Planck hadde en gjennomgang av betalingen til abonnements-tidsskriftene i 2015. De fant ut at med dagens modell betaler institusjonene mellom 3800 og 5000 Euro per forskningsartikkel via bibliotekbudsjettene. Rapporten konkluderte med at det er nok penger i omløp for å muliggjøre en overgang fra abonnement til åpen publisering innenfor de gjeldende økonomiske rammene
- Prinsipp om at det er korresponderende forfatter som skal betale.

EU stiller krav om åpen tilgang for alle vitenskapelige artikler. UNIT utformet prinsipper for forhandling og fikk støtte fra UHR.. UHR støtter prinsippet om at får man ikke gjennomslag for Open Access-prinsippene, skal ikke avtalene reforhandles.

Plan S 2018 Gjennomgang av status for forhandlinger:

- Mange kontrakter gikk ut i 2017.
- Kontrakt med Wiley ble signert mars 2019.
- April 2020 avtale med Elsevier. Avtalen med Elsevier inkluderer ikke Lancet og Cellpress.

Det ble orientert om at 30% av norske forskere velger den helt åpne lisensen. Merk at når man publiseres i Open Access, beholder man rettighetene til artikkelen, mens man ellers gir fra seg rettighetene til forlaget.

NSD har oversikt over hvilke publikasjoner som har inngått avtale, merk at man ikke kan se hvilke institusjoner som inngår i avtalen.

Link til NSDs register over vitenskapelige publiseringskanaler

<https://dbh.nsd.uib.no/publiseringskanaler/Forside>

Videre planer:

- Jobbe for nye bærekraftige avtaler.
- Sørge for at flere institusjoner blir med på avtalen.
- Utforske alternative publiseringsmodeller
- Samarbeide med Forskningsrådet om fremtidige løsninger tilpasset ulike fagområder
- Åpen tilgang også til forskningsdata
- Informasjonsarbeid om åpen tilgang. Ny plattform se <https://www.openaccess.no/>
- Flere og bedre analyser av de avtalene UNIT har inngått

Kommentarer FL:

- Viktig med informasjon om avtalene, også med henblikk på at forskere ikke betaler for publisering to ganger.
- Viktig å være tydelig i forhandlingene om hvilke tidsskrifter som skal inkluderes i avtalen, og hvilke som ikke skal være med.

«Hvordan skal vi forholde oss til Plans S?»

Kommentarer ved Torbjørn Omland Leder Det nasjonale publiseringsutvalg for medisin og Associated Editor Circulation.

Omland reflekterte rundt sentrale problemstillinger om hvordan forskere bør forholde seg til Plan S. Han fremholdt at Plan S innebærer en kontrakt mellom sponsor av forskningsmidler og forsker, som i fremtiden vil kunne redusere forskers valgfrihet med hensyn til publiseringskanal. Denne kontrakten må selvsagt likevel overholdes.

Omland problematiserte om innføring av Plan S vil kunne ha uheldige effekter på forskningskvalitet og stilte bl.a. spørsmål om hvordan forskere skal forholde seg til at mye av den medisinske forskningen ikke er etterprøvbart, eller kommer pasienten til gode. Betyr innføring av Plan S at man må slutte å publisere i prestisjetunge tidsskrifter med lav akseptrate som f.eks. Lancet og NEJM som ikke inngår i eksisterende avtaler? Vil alle tidsskrift i fremtiden bli varianter av PLOS ONE?

	<p>Han stilte også spørsmål om klinisk medisin på grunn av mediko-legale aspekter står i en særstilling i forhold til andre vitenskaper.</p>	
13/2020	<p>Orienteringssaker UiO</p> <p>Forskningsrådets INFRASTRUKTUR-utlysning 2020 – søknader Klinmed Forskningsrådet planlegger å lyse ut 1 mrd. kroner i Nasjonal satsing for forskningsinfrastruktur. UiO har i forkant av utlysningen satt i gang en intern prosess for å få oversikt over alle UiOs søknadsinitiativ. Det er krav om at alle søknader må fremmes av institusjonens ledelse. Til instituttets interne frist for å forankre søknadsskisser mottok instituttledelsen tre søknader. Disse har blitt oversendt til fakultet.</p> <p>Gullmedalje Kvale minnet om at det har blitt sendt ut informasjon om at det nå er mulig å nominere kandidater til H.M. Kongens gullmedalje. Nominasjonsfrist 24. mars. Nominasjoner sendes til fakultetet.</p> <p>UiOs forskningslederprogram 2020 Det ble informert om at alle Klinmeds interne og eksterne søkere har blitt tatt opp på «UiO Research Leadership Programme – Consolidating Level 2020». To interne søkere og to eksterne søkere ble tatt opp på «Starting Level». Tre søkere fikk ikke plass (en intern og to eksterne - vedkommende har fått beskjed om dette).</p>	
14/2020	<p>Orienteringssaker OUS</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapport om pseudonymiserte helseforskningsdata legges frem for Ledermøtet, med forslag om at den tas til etterretning. OUS vil følge rapportens anbefalinger og utarbeide oppdaterte retningslinjer, i en prosess forankret med Juridisk avd., PVO og Avd. for informasjonssikkerhet. Rapporten fra arbeidsgruppen er endelig, men Datatilsynet, Helsedirektoratet og Helsetilsynet skal få den til formell gjennomgang, siden disse har lovtolkende myndighet på feltet. De vil kunne komme med vurderinger som sektorene senere vil måtte ta hensyn til. Administrerende direktører i RHF-ene skal behandle rapporten i nær fremtid – dette gjelder også Universitetssektoren . • Det jobbes med en sak til Ledermøtet om registerverktøy. Det er ikke ønskelig med nye registre i Filemaker, men det jobbes med regional anskaffelse av nytt forskningsvennlig verktøy. • Det ble minnet om nominasjonsfrist til forskningsprisene, 2. mars (Excellent Researcher Award og Early Career Awards). • Det ble orientert om at det skal lyses ut en 20% stilling som forskningsombud, i samarbeid mellom MED/Klinmed og Ahus. Det legges opp til intern utlysning blant Klinmed-ansatte med professorkompetanse. • Bestilling for årets rapportering av kliniske behandlingsstudier sendes ut 	

	til uken. Dataene vil bli tellende i poengberegningen fra HOD til RHF-ene, som planlegges faset inn fra og med neste år og kan påvirke fordeling av forskningsmidler mellom regionene.	
15/2020	Aktuelle saker fra forskningslederne	
16/2020	Eventuelt	